

z nožem, da lepenko na teh mestih lahko upognete. Izgotovljen in sestavljen ovojček je tak, kakor ga kaže slika B. Če potem še spretno napišete ali narišete z debelimi črkami naslov »Zvonček 1930« (tudi z barvicami), imate prav lično knjigo za vašo knjižnico.

JOŽE BAJDA:

Mévše.

Tisto o Mévšetu sem vam hotel povedati. Pa saj ste jo morda že čuli? Pri nas doma smo jo znali vsi, in še prav natanko znali od besede do besede. Pozimi smo sedeli zvečer najrajši v temi v »ždičih« (ograjenih klopeh) ob peči in si pravili pravljice. Starejši smo pripovedovali mlajšim. In ko smo si povedali že vse, ki so nam prišle na um, se je oglasil nekdo iz teme: »Pa tisto o Mévšetu še enkrat...«

Pripovedovalec je začel zopet od začetka in vsi smo poslušali napeto, kakor da prvič čujemo.

Za vasjo je živela v razdrti bajti starica Marjeta, ki je imela poleg bajte s slamnato streho tudi še hlev in en kravji rep v njem, pa sina Mévšeta in hudo naduho.

»Res mi je Bog poslal naduho v nadlego, a poslal mi je tudi sina Mévšeta v pomoč«, je pomislila Marjeta in poslala Mévšeta v gozd po drva. Mévše je mater Marjeto rad ubogal. Bog ne daj, da bi kdo trdil o nasprotnem! Ubogal je, kaj zato, če je vsako stvar s svojega konca razumel in začel?

Mévše gre torej v gozd in spleza na prvo drevo ob cesti. Sede na debelo vejo in jo začne žagati pri deblu. Mimo pride ciganka, vidi, da žaga vejo, na kateri sedi, in mu pravi:

»Ej, fant, ti boš pa padel na tla.«

»Kaj pa ti le veš!« jo zavrne Mévše in žaga dalje. Ne žaga dolgo, ko si res izpodžaga vejo in pade z njo vred z drevesa na tla.

»Kdo bi si mislil, da ciganka vse ve,« godrnja in se pobira s tal. Seveda bi sedaj rad zvedel še marsikaj drugega od ciganke. Posebno ga mika zvedeti, kdaj bo umrl. Teče za ciganko, jo dohiti in vpraša:

»Ker si vedela, da bom padel z drevesa, mi še povej, kdaj bom umrl?«

»Ko boš trikrat kihnil,« mu razloži ciganka.

Na poti domov je Mévše prvič kihnil. Ustrašil se je in pohitel, da ga smrt že na poti ne dohiti. Ko pa pride domov, ga pošlje mati Marjeta v mlin po meh moke. Na poti v mlin je Mévše v drugič kihnil. Ko pa je napravil, otovorjen z mehomo, par korakov iz mlina proti domu, je kihnil — v tretjič. Noge so mu klecnile v kolenih, mrzel smrtni pot ga je oblil. Od samega strahu in pa, da ne bi stoje umiral, se je z mehomo vred zrušil na tla:

»Kar je, je; umrl sem...«

Meh je počil radi padca in moka se je razsula po tleh. Prišla je mlinarjeva svinja in jo žrla. Mévše že ni več poiskoval vstati, le še drl se je na vse grlo:

»Če bi bil jaz še živ, bi mlinarjeva svinja ne žrla naše moke.«

Takšen je bil Mévše.

Nekoč je zopet tole pogodil. Mati Marjeta ga je poslala k botri po skuto, ker bi naslednji dan z delavci popravljali pot.

»Kaj pa, če bi delavcev ne bilo treba in bi pot kar sam popravil,« si je mislil Mévše domov grede in zamazal sproti s skuto vse luknjice v cesti. Domov je prinesel seveda prazno ruto.

»Kje pa imaš skuto?« ga vpraša mati Marjeta.

»Ni je več treba in tudi delavcev ne, saj sem sam zamazal s skuto že vse luknjice na poti,« ji razloži Mévše.

* * *

Pa še eno. Nekoč gre mati Marjeta z doma in pusti v loncu na ognjišču nedokuhano kosilo — zelje. Mévšetu naroči naj zabeli zelje, ko bo v loncu vrelo. Kakor mu mati ukaže, Mévše tudi napravi, le da raztopi v največji ponvi vso mast, ki jo je imela mati Marjeta pri hiši, in zabeli z njo vse zelje: tisto v loncu in tudi vse zeljnate glave, ki so rastle na njivi pred hišo.

»Tako, sedaj pa materi ne bo treba več beliti zelja, zabeljeno je enkrat za vselej,« modruje Mévše zadovoljen sam s seboj.

* * *

Gospodinjstvo je bila sploh njegova stroka. Drugič gre mati Marjeta od doma in mu naroči, naj nakrmi kravo in skuha polente v kotlu na ognjišču. Ko mati odide, se Mévše koj loti dela. Iz hleva prižene kravo Lisko pred hišo, da bi se napasla. Pa opazi, da poganja na strehi bajte najlepša trava in mah, kjer bi se Liska najprej napasla ter bi se on čimprej lahko posvetil gospodinjstvu — kuhanju polente. Ker sloni streha na breg, spravi Lisko z lahkoto na njo, da se po njej pase.

Pa glej jo, bistro glavo! Česa se Mévše ne domisli?! Čemu bi on moral stati Liski ob strani, ko se pase na strehi? Konopec, na katerem je privezana, podaljša skozi dimnik do ognjišča, Tu se z njim trdo priveže okrog pasu in se mirno loti kuhanja polente. Ognjišče je bilo odkrito, s širokim ter nad njim odprtim dimnikom, kakršna so danes ponekod po gorah, zato je svoj načrt z lahkoto izvedel.

Vse je šlo v najlepšem redu in polenta bi bila kmalu že kuhana, da ni švedrasta Liska na strehi nerodno stopila. Ko najlepše muli travo in mah, se ji spodrsne, da zdrči s strehe in obvisi na vrvi z dvignjenima sprednjima ter komaj dotikajoča se tal z zadnjima nogama. Lahko si mislite, da je ta Liskina nesreča povzročila tudi v kuhinji zmedo. Mévše, ki je bil zvezan z njo s konopcem skozi dimnik, je zletel kot ptič visoko v dimnik in obvisel tako v dimu in v sajah. Ker je bila Liska težja od njega, ga je nehote držala v tem neugodnem položaju.

Kdo ve, kako bi se vsa stvar končala, da ni prišla mati. Tedaj se je namreč ta nerodna zadeva razpletla takole:

Mati Marjeta je zagledala Lisko, visečo na konopcu s strehe navzdol. V strahu, da se zaduši, je urnih pet prihitela k njej in prerezala vrvi, da je žival padla na tla. V kuhinji je istočasno seveda tudi nekdo padel iz dimnika v kotel. Mévše je bil, ki je priletel prav na sredo polente.

* * *

Za konec pa še tisto, kako je izbiral Mévše nevesto.

»Stara sem, oženiti se moraš,« mu je rekla nekega dne mati Marjeta.

»Saj bi se, a neveste ni,« je žalostno odkimal Mévše.

»Za to se boš moral pa že sam pobrigati. Ali ne vidiš, kako mečejo fantje oči za dekleti. Še ti tako stori. Tisto, na kateri ti obvisi oko, zasnubi,« ga uči in bodri mati Marjeta.

Mévše, ki je mater vselej rad ubogal, se tudi sedaj ni obotavljal. Ko so v vasi klali, je pobiral vse mogoče živalske oči, dokler se mu ni zdelo, da jih bo dovolj. Tedaj je zlezel v nedeljo po veliki maši na kor in spuščal oči na dekleta in ženske, ki so odhajale iz cerkve. Cerkev je bila že prazna, a njemu se oko ni ustavilo še na nobeni. Zadnje je šlo iz cerkve staro, šepavo ženšče z veliko grbo na hrbtu. Še pri zadnji je Mévše poizkusil srečo. In glej, oko, ki ga je spustil s kora, je obtičalo na starkini grbi.

Tako je Mévše celó nevesto našel.

Ribič in njegova žena.

(Francoska pravljica.)

Živel je nekdanj ubog ribič, ki je bil v službi zelo hudobnega gospodarja. Ta ga je slabo plačeval in razen tega hudo káral, kadar je bil ribji lov slab. Če pa je bilo neugodno vreme in ribič ni mogel na morje loviti ribe, se je včasih dogodilo, da je moral s svojo ženo stradati, ker mu zli gospodar ni hotel posoditi denarja za ta čas.

Njegova žena mu je večkrat dejala:

— Oj, če bi bila le tako bogata, da bi si mogla kupiti lasten čoln. Potem bi ti lovil ribe in jih sam prodajal na trgu. Tako bi bila manjša reveža kot sva sedaj.

Ribič in njegova žena sta štedila, kolikor je bilo mogoče, jedla sta slabo in malo. Toda vse je bilo zaman: komaj sta prištedila majhno vsoto denarja, že je prišlo slabo vreme in ribič ni mogel na morje loviti. In tako je vse porabil, kar si je bil z veliko težavo prištedil. To se je godilo leto za letom in uboga človeka sta si večkrat žalostno dejala:

— Prej bova umrla, preden bova imela lasten čoln.

Nekega dne vstane ribič, kot je bila njegova navada, zelo zgodaj zjutraj in zapazil, da je njegova velika košara, ki jo je jemal s seboj na lov, polna najlepših rib. Kot po navadi je bil pustil košaro v kuhinji poleg peči. Nikakor si ni torej znal razložiti, kdo bi mu bil naložil po noči ribe v košaro. Še bolj se je pa začudil, ko je opazil na košari listek z napisom:

Vsako noč bo košara polna, tako kot je danes. Na ta način si boš kmálu lahko kupil svoj čoln, toda samo pod pogojem, da niti ti niti tvoja žena ne bosta skušala nikoli zvedeti, kdo da sem.